

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ-2025

УДК 378.091.12:005.336.5-057.875
ББК 74.489.4
А 43

Затверджено вченою радою гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії від 29 січня 2025 року, протокол № 6.

Актуальні питання професійного становлення сучасної молоді :
збірник наукових праць студентів / упорядники Л. Циганюк, Л. Качуринець.
Хмельницький : ХГПА, 2025. Вип. IV. 498 с.

Рецензенти:

Бучківська Г. В. – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, професор кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та технологій, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України, Спілки дизайнерів, Всеукраїнської спілки автентики;

Онищук М. І. – директор Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва, заслужена артистка України, член Всеукраїнської музичної спілки.

©Циганюк Л.І., 2025
©Качуринець Л.В., 2025

ЗМІСТ

МИСТЕЦТВО

Атаманчук Елеонора Богдана, Топорівська Ярослава. Фундатори диригентсько-хорової підготовки студентів факультету мистецтв ТНПУ ім. В. Гнатюка.....	9
Багрій Владислав. Творчість Гулака-Артемівського в українській вокальній спадщині.....	16
Бардецький Володимир. Проблематика сучасної української авторської музики.....	21
Богатирьова Майя, Лупак Наталія. Вплив стародавніх культур на іспанський танець.....	26
Боднарчук Каріна, Машталер Ірина. Фестивалі та конкурси з хореографічного мистецтва: значення для професійного росту танцівників.....	35
Валькова Юля. Особливості роботи диригента в контексті виконавської інтерпретації хорових творів.....	41
Водяна Марія. Розробка регіональної програми розвитку камерно-інструментального та оркестрового виконавства Тернопільщини.....	45
Волох Дмитро, Щур Людмила. Роль хореографічного мистецтва у формуванні національної ідентичності.....	52
Галела Христина, Щур Людмила. Національний вираз сучасної української пісенної естради: методологія питання.....	59
Гудкова Аліна. Декоративний живопис як можливість розвитку художнього бачення в дітей.....	65
Довгань Олександра, Водяна Валентина, Солонинка Тетяна. Роль акторської майстерності у створенні сценічного образу у хореографії.....	70
Доленко Катерина. Вплив традицій українського народного мистецтва на сучасне живописне мистецтво.....	76
Заліщук Анастасія. Використання сучасного танцю Contemporary Dance у процесі психологічної гармонізації особистості.....	79

РОЛЬ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Дмитро Волох,

*студент I курсу бакалаврату спеціальності 024 Хореографія
Тернопільського національного педагогічного університету*

Імені Володимира Гнатюка

Людмила Щур,

*кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри
музикознавства та методики музичного мистецтва*

Тернопільського національного педагогічного університету

імені Володимира Гнатюка

Стаття присвячена дослідженню ролі хореографічного мистецтва у формуванні національної ідентичності. У роботі розглянуто, як через народний танець, обряди та ритуали передаються культурні цінності, звичаї та традиції, що складають основу національної свідомості. Проаналізовано сучасні підходи до адаптації традиційних хореографічних форм, які дозволяють зберігати культурну спадщину в умовах глобалізації, водночас актуалізуючи їх для нового покоління. Визначено, що хореографічне мистецтво є потужним інструментом для збереження національної ідентичності та сприяє розвитку культурної самосвідомості у сучасному суспільстві.

Ключові слова: *хореографія, хореографічне мистецтво, національна ідентичність, народний танець, культурна спадщина.*

Народне хореографічне мистецтво є одним із важливих елементів культурної спадщини, що відіграє визначну роль у формуванні національної ідентичності. Це мистецтво, яке виникло в процесі народної творчості, відображає історичний, соціальний та культурний контекст певного народу, а також його світогляд, традиції, обряди та побутові звичаї. Через танець народна

культура передає не лише емоції та переживання, але й важливі символи, що відображають цінності і особливості національного характеру.

Народні танці, як частина фольклорної традиції, є важливим інструментом збереження та передачі знань і уявлень про світ. Вони допомагають формувати почуття належності до конкретної культури, бо через рухи, ритми і мелодії танцю, як на підсвідомому, так і на свідомому рівні, передаються ключові характеристики нації. Наприклад, у багатьох народних танцях можна помітити акценти на спільності, співпраці, мужності, а також на зв'язку з природою, що є основою багатьох національних міфів та ритуалів. Ці елементи через танець закріплюються у колективній пам'яті народу і стають невід'ємною частиною його ідентичності.

Крім того, народне хореографічне мистецтво є важливим чинником культурної автономії, зокрема в умовах глобалізації та культурної асиміляції. Танці, що мають глибоке коріння в традиціях народу, дозволяють зберігати й підтримувати національні особливості в умовах швидких змін і культурного змішування. Збереження народних танців та їх активне використання на фестивалях, концертах і в навчальних закладах сприяє розвитку почуття гордості за свою культуру і підвищує інтерес до національних традицій серед молоді.

Національна ідентичність через народне хореографічне мистецтво також може бути виражена через синтез традиційного і сучасного. Відомо, що народні танці не є статичними: вони еволюціонують і адаптуються до нових реалій, зберігаючи при цьому свою основу. У сучасних хореографічних постановках часто використовуються елементи народних танців, що дозволяє поєднувати сучасні тенденції з традиційними мотивами, таким чином надаючи їм нового звучання, актуалізуючи та зберігаючи традицію.

К. Калієвський наголошує, що саме народне мистецтво увібрало в себе найбільш чуттєву духовну серцевину характерних особливостей українського етносу. Спосіб життя наших пращурів, укорінений в звичаях, обрядах і традиціях, забезпечує спадковість народного мистецтва, головним завданням якого є виховання прийдешніх поколінь в любові й повазі до свого народу.

Фольклорні традиції зберігають неповторність української національної культури, демонструючи світовій спільноті ціннісне духовне багатство народного танцю (Калієвський, 2023: 183–184).

Звідси, народне хореографічне мистецтво є важливим елементом національної ідентичності, оскільки воно виступає як форма культурної самовираженості та зв'язку з минулим. Воно зберігає пам'ять про важливі події та символи нації, сприяє розвитку почуття єдності та належності до певної культури, а також допомагає народу зберігати свою унікальність в умовах сучасного глобалізованого світу.

Тепер розглянемо національну ідентичність, яка є важливим елементом культурної самосвідомості нації, що визначає її унікальність, зв'язок з історією, традиціями та цінностями. Вона не лише визначає, ким є людина у контексті певної нації, але й формує основи її колективної пам'яті, способу мислення, поведінки та взаємодії з іншими культурами. Важливість національної ідентичності полягає в тому, що вона сприяє збереженню та розвитку культури, мови, традицій, а також утвердженню соціальної стабільності і єдності серед представників нації. Національна ідентичність дає людям відчуття належності до спільноти, що спільно переживає певні історичні моменти та культурні феномени.

Національна ідентичність дозволяє зберігати і передавати від покоління до покоління традиції, звичаї, мови, ритуали та мистецтво, які складають основу національної культури. Цей процес є важливим для підтримки різноманіття світових культур у умовах глобалізації.

Відчуття належності до однієї нації сприяє розвитку колективного духу, соціальної підтримки та співпраці. Це особливо важливо в періоди соціальних чи політичних викликів, коли національна єдність може стати основою для колективних дій і відстоювання інтересів нації. Формування сильної національної ідентичності сприяє підвищенню гордості за власну країну та її досягнення, що може бути важливим для розвитку національної економіки, науки, мистецтва та спорту.

Національна ідентичність є важливою для людей, оскільки вона визначає їх місце в суспільстві та взаємодію з іншими. Вона допомагає формувати особисту ідентичність через взаємозв'язок з більшою спільнотою.

Формування національної ідентичності починається з освітніх процесів, де важливу роль відіграють шкільні та університетські програми, спрямовані на вивчення історії, культури, мови і літератури рідної нації. Освітня система допомагає молодому поколінню зрозуміти своє місце в культурному контексті країни.

Одним із таких підходів є збереження і популяризація традицій, де народне мистецтво, фольклор, музика, танець, обряди та свята є важливими складовими національної ідентичності. Активне використання цих елементів у повсякденному житті, національних святкуваннях, культурних заходах та фестивалях сприяє розвитку і збереженню унікальних рис нації.

Також важливу роль у формуванні національної ідентичності відіграють медіа та культурні інституції, які через телевізійні програми, фільми, книги, музику та інші форми мистецтва пропагують національні цінності, мовні традиції та історичні факти.

Ще одним важливим шляхом формування національної ідентичності є процес соціальної інтеграції різних соціальних груп та етнічних спільнот у межах країни. Це сприяє формуванню єдиної нації, що не лише вивчає свою культуру, але й інтегрує різноманіття культур в єдину соціальну тканину.

Роль історії у формуванні національної ідентичності неможливо переоцінити. Вивчення історичних подій, осмислення національних досягнень і трагедій сприяє виробленню колективної пам'яті, яка стає основою національної свідомості. Важливою є також критична рефлексія над історичними моментами, що дозволяє формувати національну ідентичність в умовах сучасного глобалізованого світу. Люди, які активно долучаються до культурного і політичного життя нації, відчувають більш глибокий зв'язок з національною ідентичністю. Вони через свою діяльність можуть сприяти розвитку

національної самосвідомості, підтримці національних традицій і цінностей, а також створенню позитивного іміджу своєї країни на міжнародній арені.

Сучасні шляхи формування національної ідентичності засобами хореографічного мистецтва є важливим інструментом збереження культурної спадщини, розвитку національної свідомості та підтримки єдності в умовах глобалізації. Хореографічне мистецтво здатне передавати унікальні особливості нації через рухи, ритм і образи, що є невід'ємною частиною національної культури та історії. Сучасні підходи до використання хореографії в контексті національної ідентичності включають інтеграцію традиційних танців з новітніми тенденціями, залучення новітніх технологій, а також створення сучасних театральних і танцювальних проєктів, що сприяють формуванню колективної пам'яті та соціальної згуртованості.

Одним із основних шляхів формування національної ідентичності через хореографічне мистецтво є сучасна інтерпретація народних танців. Відомі хореографи адаптують традиційні елементи народного танцю до нових культурних і соціальних реалій, поєднуючи їх із сучасними танцювальними техніками, такими як модерн, контемпорарі, джаз і балет. Це дозволяє не тільки зберігати автентичність народних танців, але й надає їм нове звучання, роблячи доступними для молодого покоління, яке може не мати прямого зв'язку з традиціями.

Фестивалі народного танцю, концерти та культурні заходи, на яких виступають колективи, що виконують народні танці, відіграють важливу роль у формуванні національної ідентичності. Вони створюють платформу для демонстрації культурної спадщини нації як в середині країни, так і за її межами. Презентація народного танцю на міжнародних сценах дозволяє не лише зберігати національні традиції, але й підвищувати культурний статус нації в глобальному контексті. Такі події сприяють розвитку патріотизму і гордості за свою країну.

Застосування новітніх технологій у хореографічному мистецтві відкриває нові можливості для формування національної ідентичності. Сучасні

танцювальні вистави часто включають мультимедійні елементи, такі як відео-арт, проєкції та інтерактивні технології, що дозволяють по-новому представити традиційні мотиви та образи. Це не тільки робить вистави більш інтригуючими для молодшої аудиторії, але й створює нові художні форми для вираження національних тем і символів.

Сучасні хореографічні постановки, що поєднують народні танці з театральними елементами, створюють нові способи вираження національної ідентичності. В таких проєктах часто використовуються не лише традиційні танцювальні форми, але й сучасні хореографічні стилі, які дозволяють представити історичні та культурні моменти в новому контексті. Вистави, які поєднують в собі національні теми та сучасні танцювальні техніки, стають важливими засобами для залучення різних культурних груп до розуміння та поваги до національної спадщини.

Підтримуємо думку Г. Палій: «...сукупність ідентичностей регіонів України здатна стати фундаментом для оформлення української ідентичності – в разі поширення серед громадян з різних регіонів усвідомлення цінності єдиної держави і суспільства, об'єднаних спільним історичним минулим та політичним майбутнім» (Палій, 2005: 43).

Створення спеціалізованих програм для навчання народному танцю в сучасних танцювальних школах, університетах та культурних центрах також є важливим аспектом формування національної ідентичності. Навчання традиційним технікам танцю та їх інтерпретація в сучасному контексті допомагає не лише зберегти культурну спадщину, але й розвивати у молоді усвідомлення значення національної культури для власної ідентичності.

Сучасні хореографічні проєкти, що сприяють взаємодії культур і народів, також можуть бути шляхом формування національної ідентичності. Крос-культурні виступи, на яких національні танці інтегруються з елементами інших культур, дозволяють виразити унікальність своєї нації в контексті глобалізованого світу, одночасно підкреслюючи свою культурну незалежність і самобутність.

Отже, хореографічне мистецтво відіграє важливу роль у формуванні національної ідентичності, оскільки воно виступає засобом збереження, розвитку та популяризації культурних цінностей, створюючи нові форми їх вираження в умовах глобалізації. Чи через збереження традицій, чи через адаптацію до сучасних умов, хореографія є важливим інструментом для формування культурної самосвідомості нації та її позиціонування у міжнародному європейському просторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Калієвський, К., Синюк, В., & Берест, Р. (2023). Українське хореографічне мистецтво – канонічна парадигма національної самобутності. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»*.
2. Кисельов, С., & Сальникова, А. (2003). Національна ідентичність українців. Дилема культурного і соціально-політичного. *Політичний менеджмент*, (2), 31–40.
3. Кіндер, К. Р. (2007). *Семантика пластичних символів народної танцювальної культури українців* (Дисертація кандидата мистецтвознавства, спеціальність 17.00.01 «Теорія та історія культури»). Київ, Україна.
4. Легка, С. А. (2003). *Українська народна хореографічна культура ХХ ст.* (Автореферат дисертації кандидата мистецтвознавства, спеціальність 17.00.01 «Теорія та історія культури»). Київський національний університет культури і мистецтв, Київ, Україна.
5. Палій, Г. (2005). Становлення єдиної національної ідентичності в Україні. *Політичний менеджмент*, (2), 38–45.

